

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. : :

➡ List in oglasi se plačujejo naprej. ➡

Spoštujte sadje,

ki je izborno in zdravo živilo in nam pomaga varčevati z drugimi živili, kar je letos prav posebno važno.

Človek mora biti sit, drugače ga glad trpinči in ne dovolj napolnjen želodec in čreva ne morejo pravilno delovati. Le zadostna množina prav sestavljene hrane redi, daje moč in telesno toploto ter ohrani človeka zdravega in čvrstega. Človeško telo se na dan silno malo obrabi, a vendarle je to obrabo redno nadomeščati, drugače telo propada. Vsakdanja obraba telesa zadeva največ beljakovinske dele zato se nadomešča le z beljakovinami, ki so vodeni jajčni beljakovini podobne snovi. Telo se torej redi in ohranjuje le z beljakovinami, ki jih je največ v jajcih, mleku, mesu, sočivju (fižolu, leči in grahu) in kolikortoliko tudi v kruhu ter v močnatih in v nekterih drugih jedilih, zato popolnoma brez njih sploh ne moremo izhajati. Odrašen delovni človek mora zaužiti na dan v hrani 7 do 10 dek prebavljivih beljakovin. Telesna sila (delovna moč) in gorkota se delata iz drugega dela hrane, ki ni beljakovinska, in sicer iz zaužite toščobe ter ogljikovih vodikov, ki so največ škrob (šterka), cukrer, lesna vlakna itd. Človek porabi na dan silno veliko telesne sile in toplote, zato mora v hrani dobiti veliko teh snovi, če naj ostane pri moči in naj je sposoben tvoriti dovolj telesne toplote. Vsakdanja zaužita hrana mora človeka nasititi in more torej na eni strani nadomeščati obrabljeno snov telesa in na drugi strani dajati telesu moč in toploto.

Poglavitna človeška hrana je pri nas kruh, ki človeka redi s svojo beljakovino in mu daje moč in toploto s škrobom, ki je glavna sestavina moke. Kruh se nam pa v sedanjem vojnem času silno pičlo reže, a prebivalstvo mora vendarle biti sito in krepko ter zdravo ostati, zato je kruhov škrob po možnosti nadomeščati z

drugimi živili in je torej skrbno porabljati vsa njegova nadomestila. Nadomestilo za škrob v kruhu in krompirju, ki ga tudi ne moremo preveč kar naprej jesti, je cukrer v sadju in še nekatere druge snovi, ki telesa pač ne rede, a ga obvarujejo pred preveliko obrabo (razpadanjem telesnih beljakovin) in mu dajejo lahko prebavljive snovi za tvoritev telesne sile (delovne moči) in telesne toplote. Vrhutega ima sadje v sebi velevažne rudninske snovi (posebno fosforovo kislino), ki silno ugodno vplivajo na prebavljanje in zdravje ter pomagajo dobro izrabljati zaužito drago beljakovinsko hrano. Sadje je torej silno veliko vredna človeška hrana, ki dela človeka močnega in zdravega, če obenem zauživa dovolj beljakovin, zato v sedanjih hudih vojnih časih, ko nam gre tako pičlo za kruh in za drago meso, porabimo skrbno vse sadje za nasičenje in delno prehranjevanje, saj je ono vrhu vsega še zelo okusna jed, ki prijetno izpreminja našo drugače preenolično prehranjevanje.

Sadje nam bodi letos del kruha, ki naj nam pomaga s kruhom varčevati, zato uživajmo veliko svežega ter posušenega ali kako drugače ohranjenega sadja. Mošt iz sadja naj se le tedaj izdeluje, če sadja ni mogoče na noben drug način dovolj naravnost kot hrano porabiti ali v denar spraviti in če je take vrste, da drugače ni porabno. Žganje iz sadja kuhati naj se pa sploh opusti. Da daje opojni sadjevec moč in toploto je samoprevara in še bolj velja to o strupenem žganju, ki nas le goľufuje in je ono pravcati laskajoč hudobec, ki je ogleduh in zaveznik naših sovražnikov, ki nas hočejo izstradati in oslabiti. V sedanjih grozni svetovni vojski velja načelo, da bo zmagal tisti, ki bo najdlje zdržal, a zdržali bomo le z varčno, toda vendarle z zadostno prehrano in s skrajno treznostjo.

Zgodnje, t. j. poletno in jesensko sadje, ki se dolgo ne drži, je sproti doma sveže

ali kuhano porabljati in kjer preostaja, odprodajati. Nekaj zgodnjega sadja se pač da posušiti in posušenega za zimo in bodočo pomlad ohraniti. Zadnje velja posebno za češplje ali slive. Zimsko sadje, ki je okusno, lepo in trpežno naj se na preskušeni način za domačo porabo in za prodaj pravilno hrani. Tiskano navodilo kako sadje pravilno hraniti se dobi pri c. kr. kmetijski družbi kranjski v Ljubljani za 20 v in je denar v znamkah naprej poslati. Na željo, ki jo je prijaviti kmetijski družbi ali deželni odbor v Ljubljani pride v občino večšak, ki bo v daljšem predavanju zbranim kmetovalcem povedal vse potrebno o sušenju in hranjenju sadja in kako je z njim ravnati, da se dolgo drži ali pa da se dobro proda. Prav posebno važno je napravljati sušeno sadje, ki je izborna in zdrava jed skozi celo zimo skoraj do konci pomladi. Uredite takoj vse svoje sadne sušilnice in tudi tiste stare, v katerih pride sadje z dimom v dotiko. Te stare sušilnice še bolje in hitreje suše kakor novodobne, žal se v njih porabi veliko kuriva, kar pa v nekterih krajih ne prihaja v poštev; sadje posušeno v teh sušilnicah dobi pač okus po dimu, a izkušnja minulega leta je pokazala, da gre tudi tako sadje dobro v denar in da nas je vojna stiska naredila veliko manj izbirične. Pozno jesensko in celo zimsko sadje se tudi v manj primernih shrambah dolgo drži. Če pa nimamo sadnih shramb in sadnih sušilnic, imamo pa vendarle priliko v krušnih in sobnih pečeh, kakortudi na pečeh in na štedilnikih v manjših partijah napraviti polagoma razmeroma velike zaloge posušenega sadja za zimo in pričetek pomladi. Iz češpelj se kuha trpežen povidlo, ki namazan na kruh kakor presno maslo, daje okusno jed ali pridejan raznim močnatim jedilom, kakor žgancem, štrukljem itd. prihranjuje drago zabelo, ki dela okusnejše, laže užitne in nadomešča druga dražja jedila, ki jih

vsled splošne zaprtije vseh naših državnih mej zaenkrat niti ni več dobiti.

Izučene gospodinje naj pripravijo velike zaloge v sladkorju vkuhanega sadja in naj svoje sosede o taki porabi sadja po možnosti daleč naokrog poučujejo. Sadje s svojim sladkorjem in z drugimi svojimi sestavinami je silno veliko vredno in je jed, ki zdravje pospešuje. Kilogram cukra, ki je že v sadju samem ali njemu pridejan uvede v človeško telo več trajno učinkujoče moči in toplote kakor 100 litrov strupenega in gnjusnega žganja. Odpadlo, nezrelo in piškavo sadje in sadni odpadki so izborna krma za živali, posebno za prašiče, ki silno ugodno vpliva na zdravje živali.

C. kr. kmetijska družba kranjska.

Skrajševanje trt.

Skrajševanje trt spada med redna vinogradiška dela v vseh deželah s hladnejšim podnebjem. Le tam, kjer se je bati, da hudo južno solnce grozdje lahko opali, kakor n. pr. v Dalmaciji, ni to delo priporočljivo. Pri nas se priporoča dvojno skrajševanje in sicer skrajševanje mladik na šparonih in skrajševanje mladik na reznikih ali ščapih. Skrajševanje mladik na šparonih ima namen, da se ustavi rašča rodečih mladik in se jih prisili, da porabijo jim razpoložljivo hrano za rejo grozdov. Dalje pa koristi tudi s tem, da pride grozdje bolj na zrak in da tako lahko ne gnije. Ob toči to seveda trti ne koristi in zato se tam kjer se je bati toče, ne sme skrajševati mladik prehudo.

S tem, da se mladike na šparonih skrajša se dobi na reznikih močnejši les za drugo leto, ob enem se pa množina in kakovost pridelanega grozdja zboljša. Mladike na šparonih kaže pri nas skrajševati še-le po cvetju in sicer o priliki veznje v prvi polovici ali sredi meseca julija. Vsako mladiko na šparonu se pri

LISTEK.

„... K Tebi vpijemo ...“

(Za praznik Marijinega Vnebovzvetja.)

Bilo je zadnje dni meseca julija lanskega leta, ko so odhajali naši dragi na oder svetovnega prizorišča, kjer se je jela igrati krvava drama. Odhajali so naši očeti in bratje in znanci in prijatelji. Odhajali so, ne vedoč ali se kedaj povrnejo ali ne. Kakor silen orkan, ki razsaja po morju in zaganja razjarjene valove ob ladjo, da se revica preobrača sedaj na to, sedaj zopet na ono stran, so se zbirali narodi šiine Avstrije in odhajali na polje časti in slave, na polje trpljenja in smrti. Možje in fantje „z ognjem in mečem“, ženske in dekleta, kakor tudi starci in otroci pa obloženi s skrbjo in delom, z žalostjo in trpljenjem. Jokale so naše matere za sinovi, žene za možmi, neveste za ženini, otroci za očeti, sestre za brati in sirote za svojimi dobrotniki. Začeli so se res dnevi trpljenja in žalosti. Začeli so se dnevi poskušnje. In kaj so nam prinesli ti dnevi? Naš narod je izpolnil po vsem svojo dolžnost in jo še izpolnjuje! Kdo še ni slišal o slavnih činih naših vo-

jakov bodisi na tem ali onem bojišču? In naše žene in dekleta? Tudi te so storile svojo dolžnost. Dvojno obložene z delom in s skrbmi so vodile in vodijo gospodarstvo tako razumno, da se skoro nič ne pozna, da ni gospodarjev doma razun tega, da je pomanjkanje delavcev. Niso se ustrašile ne pluga, ne kose, ne cepca, ampak kakor možje so vse opravile in postorile o pravem času. Čast našim kmetičam!

In naše ljudstvo sploh? Pridno kakor čebelice! Staro in mlado vse je delovalo v dušnem in telesnem oziru, da bi omililo vojne grozote. Kakor že omenjeno, obloženo z delom, da nam zagotovi vsakdanji kruh, je imelo vedno čuteče srce na stečaj odprto in pomagalo je našim vojakom-ranjencem, kakor je vedelo in znalo. Še nam je v spominu, kako so delale dekleta in žene, ko so pozimi pletle za vojake. Tudi šolske deklice in sploh šolska mladina je tudi pomagala pri vsem. Nabirali so stare kovine in opravljali slična dela človekoljubnosti. Naše ljudstvo tudi ni pozabilo „Rdečega križa“ in ni hodilo praznih rok obiskovat ranjence. Ob železničnih progah so ljudje mimo vozečim se vojakom prinesli, da pripeljali na vozeh živili in pijače

za okrepčilo... O zlata sreca!... Ne, ni bil naš narod zadnji med narodi šiine Avstrije!

In zadnji čas, ko se nabira za oslepele vojake, se tudi naše ljudstvo ne brani žrtvovati za te reveže. V sredini Slovenije jim želi sezidati dom. Da res so blaga srca Slovencev!

Toda še več. Če bi tekmovali narodi naše mogočne Avstrije, kateri več premoli za srečno zmago našega orožja, smo prepričani, da tudi tu bi ne bili Slovenci med zadnjimi. Saj Slovenci so vedno bili Bogu udani. Ko so začeli pred enim letom gmeti topovi in kri teči v potokih in so solze vrole iz naših oči, ko so nastopili dnevi žalosti in trpljenja, se je naše ljudstvo zatekalo k Bogu in Materi Božji Mariji. Tu je iskalo pomoči in tolažbe! O, saj je znano, da so po dnevnem delu izmučeni in žalosti potrti vračajoč se domov obiskovali vaše kapelice. Mirne poletne noči so se vrstile ena za drugo in v kapelicah se je dvigala molitev kakor lepo dišeče kadilo pred Božji prestol in ljudstvo je bilo potolaženo, zaupajoč v Božjo pomoč.

Pa je prišla hladna jesen in mrzla zima. Naša „armada molilcev“ se je preselila iz kapelic vsak na svoj dom. Mrzla

burja je žvižgala okrog oglov, pred Marijino podobo pa so drhtela srca zaupajočih... In prišla je zopet pomlad, z njo se je pomladila molitev pred majnikovimi oltarji. Puhtel je klic k prestolu nebeške Kraljice... Kot odmev temu — veseli glas zmage na severu. A nova nevarnost od jugozahoda... Naši sovražniki so odvedli še našo „zaveznico“ Italijo v svoj tabor češ: „Sedaj bo po Avstriji!“ In Avstrija? Zmaguje na vseh krajih! Naš dom, Slovenija je ogrožena od „zaveznika“ Avstrije!...

V spomin mi prihaja dogodek, ki se je zgodil v neki cerkvi v prvih dneh te vojske. Potrte so prišle mamice z otroci v cerkev. Po sv. maši je molil mašnik navadne molitve. Ko so molili „Češčena bođi Kraljica“ — — —, k Tebi vpijemo zapuščeni Evini otroci — — so zaplakali otroci in žene glasno. K Tebi vpijemo...

Ti o nebeška Gospa, ozri se na našo domovino, da jej čim prej zasijejo dnovi popolne zmage in zaželenega miru... O blaženi dan, ko se zapuščeni otroci zatekó v naročje vrnivših se očetov, zmagovencani sinovi k srcem ljubečih mater... Pridi, naša zvezda, pridi — oznanjevalka srečnih dni!... Fr. de-Cecco.

tem zaščipne nad četrtim peresom, ki stoji nad zadnjim grozdom. Če se zaščipne mladiko nižje, to je koj nad zadnjim grozdom to trti škoduje, če pa višje zopet dosti ne koristi. Kadar potem zgornja očesa zaščipnjenih mladik odženejo, se iz njih izrastli poganjki zaščipnejo zopet in sicer vsak za drugim listom. Mladike na reznikih, to je one, ki nam imajo dati v prihodnjem letu les za napravo reznikov (ščapov, palcev) in šparonov pa v tem času še ne smemo skrajševati, ker bi s tem povzročili, da bi trta odgnala iz očeš, ki imajo odgnati še-le v drugem letu in bi s tem ob enem hudo oslabela.

Čas za skrajševanje teh mladik pride šele tedaj, ko rašča trt ponehuje, ko prične les spodaj zoreti in se prične grozdje mehčati, to je od druge polovice meseca avgusta naprej. V tem času se trte skrajšajo za toliko, da se odrežejo mladike eno ped nad kolom. Navadno se odzame s tem ena tretjina dolžine mladik od zgoraj dol. Na vsak način mora ostati vsaj za en komolec dolžine več lesa kot ga rabimo za napravo šparonov v prihodnjem letu. Trte, ki niso dosegle zadostne dolžine le na vrhah zaščipnemo. To obrezovanje imenujemo tudi vršičkanje. Če pa trte zelo močno rasto, se jih lahko obreže tudi prej, ampak ne preveč na kratko, kajti s tem, da trta vnovič zažene, oslabi. Pri takih trtah je treba odgnale vršičke še enkrat obrezati. Skrajševanje mladik na reznikih ima namen, da pospeši posebno zorenje in rodovitost lesa. Poskušnje švicarskega profesorja Müller-Thurgau-a so l. 1888 dognale, da so vršičkane trte veliko rodovitnejše nego neskrajšane.

V vršičkanem vinogradu postane tudi bolj zračno, grozdje manj gnije in bolje zori. V suši koristi skrajševanje tudi s tem, da trta manj vode izhlapije kot sicer, kajti čim več listja, tem hujše je izhlapevanje. Le trte, ki so spodnje liste vsled toče ali boleznih izgubile, ali one, pri katerih so spodnji listi postali suhi vsled solnčnega ožiga (pri nas navadno na ameriški vrsti „otelo“) se ne smejo nič ali le neznatno skrajševati, ker morajo mesto suhih spodnjih, zgoranj, zdravi listi trto rediti. Odrezane vršičke spravimo najbolje na kompost, kjer jih podkopamo. V vinogradu jih ne kaže puščati, zlasti ne če so napadeni od peronospore (paleža) ali drugih bolezni, ker bi se s tem bolezen še bolj širila.

B. Skalicky.

Odredbe zoper privijanje cen.

Vsled vedno česčeje se pojavljajočega nezasišlanega privijanja cen postaja draginja mnogih za vsakdanje življenje potrebnih predmetov vedno večja.

Dasiravno so kazenska sodišča v številnih primerih kaznovala privijanje cen, in je ministrstvo za notranje stvari temeljem cesarskega ukaza z dne 1. avgusta 1914. l. drž. zak. št. 194 o preskrbovanju prebivalstva, izdalo mnogo odredb v namen, da se zabrani izkoriščanje prebivalstva, se dosedaj žal niso dosegli bistveni uspehi, posebno v kolikor prihajajo v poštev veliki kraji.

Ministrstvo za notranje stvari se je radi tega vnovič obrnilo do deželnih političnih oblastev z naročilom, da z največjo strogostjo pazijo, da bodo politična, policijska in občinska oblastva z vsemi sredstvi nadzorovala razvoj cen in brezobzirno postopala zoper privijanje cen.

V ta namen je podalo ministrstvo naslednja navodila:

Cene v času vojnih razmer.

Gotovo je treba priznati, da so se v sedanjem vojnem času v mnogem oziru zvišali produkcijski in nabavni stroški za razne neutrpe predmete vsakdanje potrebe in da je vsled tega gotovo zvišanje cen neizogibno. Vendar pa se nikakor ne sme

še dalje trpeti nenaravnega zvišanja cen, ki sloni na nereelni podlagi in ki se opira na začasno pomanjkanje, ki se tu pa tam pojavlja. Gotovo je v normalnih časih razmerje mej ponudbo in popraševanjem naravnih avtomatični tvoritelj cen, ki odločilno vpliva na notiranje tržnih cen; v sedanjih izrednih razmerah pa se že iz višjih državnih ozirov na noben način ne sme trpeti, da izrablja producent v nekaterih predmetih obstoječe pomanjkanje in vsled tega povečano popraševanje v ta namen, da zadrži svoje blago toliko časa, dokler ne doseže nezasišlane cene, ki je v normalnih časih ni pričakovati, da prekupei z istim namenom svoje ponudbe napram prodajalcem zvišujejo, in si med seboj in prodajalcu iztrgavajo blago, in da konečno prodajalci nadrobno isti manever nadaljujejo s tem, da svoji nakupni ceni dodajajo povsem neprimerne poviške, tako da mora slednjiš konsument v svoji stiski plačevati ogromne cene, ali pa mora opustiti nakup predmetov, ki jih težko pogreša ali pa celo neobhodno potrebuje za borno preživljanje.

Spričo teh nezdravih pojavov je nujno potrebno, da se dobi primerno merilo za presojo, kako se tvorijo cene.

Za tako merilo bo praviloma smatrati nabavne stroške, ki se morajo vselej skrbno in stvarno ugotoviti — ti stroški so se, kar je povsem naravno, med vojno nekaj zvišali — ter jim prišteti primeren dobiček.

Nikakor se pa ne sme kar tako za legalno podlago smatrati notirane tržne cene, ki so večkrat nastale naravnost na oderuški podlagi.

Nadalje je paziti, da se bodo cene, ki se v sosednjih okoliših ali celo v celem upravnem ozemlju političnega deželnega oblastva običajno razvijajo na isti gospodarski podlagi (produkcijski, nabavni in posebno prevozniki stroški (tudi po istem merilu merile, in da se vsled opustitve vsakoršnega postopanja ali vsled premeškega in slabotnega postopanja v enem kraju in vsled preostrega in raditega neopravičenega postopanja v drugem sosednem kraju ali okolišu; ne bodo popolnoma odvrčale ponudbe blaga od enega trga ali konsumnega kraja in obračale na drug kraj ali okoliš.

Neenakomerno oblastveno postopanje.

V neenakomernem postopanju uradnih organov v takih primerih, pa tudi sploh v drugih stvarih, je poleg drugih momentov iskati vzrok za sedanje razmere. Bodisi, da je vzrok temu neenakomernemu postopanju tu pa tam nedostajanje trdne volje ali nezadostno umevanje položaja, ali dobrohotnost napram krajnim činiteljem ali kak drug povod, vsekakor je dolžnost vseh nadzornih oblastev, da se takim nedostatkom v vseh okoliščinah z vso silo upro, in da nastopajo v namen, da se doseže enakomerno, energično, razumno in stvarno pravilno postopanje, če treba z najstrožjimi odredbami proti vsem, ki take nezdrave razmere, iz katerega koli si bodi vzroka, trpe ali celo pospešujejo.

Sodelovanje občinstva.

Po izkušnjah se ne more uspešno zatirati nedostatkov samo na podlagi opazovanja uradnih organov. Treba je, da občinstvo dejansko sodeluje, v čigar eminentnem interesu je, da se neustojitvijo. — Občinstvo je treba vedno izpodbujati, da dá oblastvu priliko, da poseže vmes. — Ni zadosti, da izraža občinstvo živo in ogorčeno voljo radi privijanja cen, pri tem pa ne naznanja konkretnih primerov, ker se straši neprilike zasliševanja ali drugih neprilik, ali ker ima nekak moralčen sram napram ovadbam. — To mnenje se mora pobijati. — Državljan, ki z ovadbo kazenskih primerov pripomore, da se v vojnem času postavi na odgovor privijalec cen, ni ovadnik v zaničljivem pomenu besede, temveč stori patriotsko dejanje. Naši sovraž-

niki izvajajo gospodarski boj do skrajnosti, pravo izstradalno vojno. V tem izstradalnem boju mora za to vsak državljan skupno z državo z vso silo gospodarsko pobijati naše sovražnike. — Privijalec cen tega ne dela, temveč služi če tudi nehoti in posredno, sovražniku. — S tem, da izrablja gospodarske težkoče vojne v to, da se obogati z neopravičeno visokimi cenami, slabi svoje sodržavljane, ki se v tej vojni gospodarsko boré proti sovražniku in jih s tem peha lakoti v naročje.

V gotovem smislu zato ravno tako škoduje državi, kakor tisti, ki se sicer zveže s sovražnikom proti svoji domovini. — Zato je dolžnost vsakega državljana, da sodeluje pri zatiranju privijanja cen — seveda samo s postavnimi sredstvi — in za-to morajo vočigled splošnemu interesu, ki mu izkažemo važno službo, ako razkrinkamo privijalca cen, stopiti v ozadje morebitne neprijetnosti, ki so v zvezi, ako napravimo oblastvu ovadbo.

Svariti pa je treba seve tudi, naj se ne napravljajo neopravičene ovadbe ali ovadbe, ki izvirajo iz osebne zlobe ali nepremišljenosti; občinstvo mora tudi umeti, da je glede nekaterih predmetov, kakor je zgoraj omenjeno, gotovo neoderuško zvišanje cen radi vojnih razmer opravičeno.

(Konec prihodnjic.)

18. avgust 1915.

In zopet Tvoj dan je, ti cesar mirú,
ki v sto si nesrečah izkušen!
A ni ga do nas še o míru glasú,
še meč je Evrope nabrušen!

Grmijo topovi še k nam iz daljav,
prežijo junaki še v jarkih,
Vrnili še niso se z ruskih planjav,
še v kraških se pečejo žarkih.

Še tuli granata in žvižga šrapnel,
in besne pesti se borijo!
A danes pozabljen naj meč bo in strel!
Zvonovi naj danes zvonijo!

Molitve naj hvalijo Božjo modrost,
da Tebe je nam ohranila!

Naj prosijo, da bi ti v vsako bridkóst
veselja presladkega vlila!

Franjo Neubauer.

Domače in tuje novice.

Za romarje. Vse one, ki se nameravajo udeležiti narodnega romanja na Brezje, se opozarja, da si najprej preskrbe od svojih županstev legitimacije o istinitosti svoje osebe. Vsakdo naj vzame seboj kruha in če ima, še kaj družega, ker se bo na Brezjah pri toliki množici težko kaj dobilo. Za Dolenjce je najprimernejši dopoldanski vlak, ki gre iz Novega mesta ob tritret na 12. uro. Iz Ljubljane se odpeljemo z državnega kolodvora ob polu 7. uri zvečer. Otrok nikar jemati seboj! Vsi oni torej iz mesta in okolice, ki se udeležijo romanja, naj bodo v pondeljek 16. t. m. gotovo že ob polu 12. uri na novomeškem kolodvoru, da si pravočasno oskrbe vstopnice (karte). Legitimacije, o katerih omenjamo na drugem mestu, ne pozabiti!

Za cesarjev rojstni dan je prezvišeni knezoškof ljubljanski ukazal za deželo Kranjsko posebno slovesno cerkveno praznovanje. On želi od vernikov svoje škofije, da bi ravno povodom 85. rojstnega dne Njegovega Veličanstva cesar Franc Jožefa I. prav pristrčno prosili ljubega Boga, da bi nam varoval in ohranil cesarja, da bi blagoslovil vso cesarsko hišo in vso Avstrijo, da nam podeli kmalu zaželjeni mir v blagor avstrijskega cesarstva in v srečo vseh narodov, ki bivajo pod srečnim vladarstvom in blaženim okriljem habsburške slavne hiše. — Način slavlja je v Slovencu natisnjen in se bode tudi v nedeljo oznanil raz prižnic.

Proslava rojstnega dne našega presvetlega vladarja Franc Jožefa I. V Novem mestu bodo razobesili zastave raz hiš. V

sredo 18. avgusta bode v kapiteljski cerkvi ob 9. uri slovesna pontifikalna maša. Nameravana bakljada na predvečer, razvetljava mesta, godba in druge slovesnosti se žalibog ne morejo izvršiti v sedanjih razmerah zaradi pomanjkanja potrebnega osebja, godcev itd. Tembolj pa se vlnudno prosi, naj bi meščanje namenjene stroške za takšno razsvetljavo in okinčanje hiš rajši vposlali „Rdečemu Križu“ v pomoč ranjencem. S takim človekoljubnim činom bomo najdostojnejše proslavili rojstni dan našega preljubega cesarja.

Kranjska hranilnica je darovala 400 K za napravo ročnega voza „Räderbahre“ za težko ranjene vojake, 100 K pa za tukajšno družbo sv. Vincencija. — Preblagorodna gospa pl. Langer-Podgoro je darovala 100 K za pokrepčavanje vojakov in ranjencev na kolodvoru. Iskrena hvala.

Prošt dr. Elbert.

Procesije k sv. Roku. Kakor je bilo že v cerkvi oznanjeno, bo procesija za otroke tukajšnje deške in dekliske ljudske šole na dan sv. Roka, 16. t. m. Če bo vreme ugodno, se zbero otroci obeh šol in lahko tudi drugi ob tri četrt na osmo uro v kapiteljski cerkvi. Od tu gremo v procesiji v Šmihel, kjer se nam pridruži šmihelska mladina. Pri sv. Roku bo najprej kratek nagovor, nato sv. maša, molitev za mir in darovanje, za kar naj otroci prineso po možnosti kak vinar seboj, ki ga naj namesto običajne sladkarije, darujejo zdaj za ranjene vojake. Pošljite otroke v lepem številu, ker premore nedolžna otročja molitev še največ pri Bogu. Dobro je pa tudi, da pridejo otroci zopet malo v stik s svojimi učitelji, ki se procesije tudi udeležijo. — Farna procesija pa gre k sv. Roku v nedeljo, 22. t. m. Ob četrt na tri se zberemo v kapiteljski cerkvi, kjer bodo litanije M. B. in blagoslov. Nato gremo v procesiji v Šmihel, kjer se nam pridruži šmihelska procesija. Pri sv. Roku bo pridiga, darovanje za tukajšnji „Rdeči Križ“, pete litanije vseh svetnikov in molitev za mir. Sprosil smo že od Boga lepe vspehe. Molimo in prosimo Ga še za končno zmago našega orožja in za skorajšnji mir. Ob enem se pa priporočimo sv. Roku, mogočnemu zaščitniku zoper kužne bolezni, naj on za nas prosi Boga, da nam s to strašno šibo božjo, ki navadno po vojski sledi, blagohotno prizanaša.

V Kandiji je vsak četrtek tržni dan za živila in drugo blago. Vsak četrtek po 15. je pa poleg tega še sejm za govedo, prešiče in konje. Če pade četrtek na 15. dan, se vrši sejm isti dan, t. j. 15. Vdeležujte se tržnih in sejmnih dni, prodajalci in kupci, mnogoštevilno!

• **Okrožni zdravnik dr. Buh** je moral, kakor znano, že ob lanski mobilizaciji osorej odriniti v vojaško službovanje. — Pri izstopu iz vagona pa mu je spodrsnilo tako nesrečno, da si je nogo poškodoval. Zdravil se je v Toplicah, a brezuspešno. Nedavno je bil prepeljan na svoj dom, kjer sam potrebuje druge zdravniške pomoči. Njegovim pacientom ga zelo milujejo, želeč mu skorajšnjega okrevanja.

• **Dr. J. Strašek** nam sporoča, da je moral zobozdravništvo za časa vojne opustiti in to zaradi preoblega dela in zaradi odpoklica njegovega zobotehnika g. F. Ogriča v vojaško službo.

Posredovalnica za goriške begunce v Novem mestu, podružnica ljubljanske posredovalnice, ki obsega občine Novomesto, Šmihel-Stopiče, Prečno in Št. Peter, ima namen podpirati pribežnike iz vojnega ozemlja goriškega, ki so se naselili v omenjenih občinah, in tako nekoliko razbremeniti ljubljansko posredovalnico.

Odbor se obrača s prošnjo na županstva, hranilnice in posojilnice, župne urade in na vsakega premožnejšega posameznika, naj priskočijo s podporami na pomoč trpinom, ki so morali zapustiti svoja domovja.

Odbor, ki bo uradoval v hiši svetnikov gospe Staričeve (prej Illovsky-jeva

hiša nasproti Bergmannovi lekarni na Glavnem trgu) bo sprejemal in razdeljeval došle podpore, bo skrbel, da bo ostalo v imenovanih občinah tudi za begunce dovolj živil, bo posredoval za službe in imel stanovanja v evidenci; (zato naj se vsi, ki hočejo kako službo sprejeti ali oddati in ki imajo stanovanja, obrnejo z natančnimi podatki na odbor.) Občine so naprošene, da dapošljejo posredovalnici natančen seznam beguncev na naslov: Posredovalnica za goriške begunce v Novem mestu št. 100. — Odbor se zahvaljuje svetnikovi gospé Staričevi za brezplačno prepustitev prostorov.

Županstva so prejela od c. kr. okr. glavarstva sledeči ukaz gledé osebnih legitimacij. Zadnje čase se je zgodilo večkrat, da se civilne osebe, ki jih je pozval iz tega ali onega vzroka kak vojaški ali kak drugi varnostni organ, da naj se izkažejo (legitimirajo) temu pozivu niso mogle odzvati, ker niso mogle pokazati nobenega primernega izkaznega (legitimacijskega) dokumenta. Naravno je, da izvirajo iz tega za dotične osebe neprijetne zadrege, ki povzročajo tudi vojaškim oblastvom popolnoma nepotrebne neprilike. Že v mirnih časih morejo pozvati varnostni organi vsakega, da naj se izkaže, tembolj potrebno je v sedanjih vojnih razmerah, da ima vsakdo vedno pri sebi kak dokument, ki dokazuje njegovo istovetnost. Kdor torej nima izkaznih dokumentov, navedenih v ukazu c. kr. dež. predsedništva z dne 28. junija 1915, dež. zak. št. 21, ki dajo pravico za potovanje čez deželno mejo ali za prestop čez prvo kordonsko črto, in tudi še nima legitimacijske karte, izdane v smislu min. ukaza z dne 10. maja 1867, drž. zak. št. 80, naj si izposluje v lastni prid pri občinskem uradu svojega bivališča potrdilo o svoji istovetnosti. Za otroke, ki še niso 12 let stari, ni treba potrdila o istovetnosti. Ob tej priliki se pa opominja, da tu omenjena potrdila o istovetnosti nikakor ne zadostujejo za potovanje čez deželno mejo ali čez prvo kordonsko črto (§§ 2.—6. tuk. ukaza z dne 28. junija 1915, drž. zak. št. 21), ampak da je treba za take premembe bivališča vedno v ukazu predpisanih dokumentov.

Izlet na Gorjance je bil pretečeno nedeljo nad vse zadovoljiv. K temu je veliko pripomoglo ugodno vreme; zaradi nekoliko oblačnosti ni bilo preveč vroče. Ob 10. uri je bilo pri sv. Miklavžu cerkveno opravilo s sv. mašo, pridigo in darovanjem. Cerkev je bila polna občinstva iz št. Jerneja in iz drugih sosednih župnij in iz Novega mesta. Pri sv. maši se je na koro pelu, toda v slučajih pomanjkanja dobrih pevcev in pevk naj bi se rajši molil na glas sv. rožni venec med mašo. Neubrano petje je za cerkev nedostojno in moti vernike in dotične pevke v pobožnosti. Po sv. maši se je razvila prijateljska zabava na zelenih tratih, pri kateri so se lačni želodčki nekoliko podprli, kolikor pač dopuščajo vojne razmere, ki se tudi na Gorjancih dobro čutijo. Sicer so nam pa že na poti gor mimogredoče ženske ponagajale, češ: danes pa ne bode na Gorjancih pekli jancev! — Običajnih jančkov zares nismo dobili, a zadovoljni smo bili, da smo lahko svoj suh grizljaj vojne kruha pomehčali z vinčkom domačega pridelka, ki je pa tudi kaj hitro pošel v kleti pri tolikem številu ljudi. Pa tudi te vinske revščine se nismo ustrašili, saj smo vedli, da si bomo neznosno žejo še-le prav potolazili pri prijazni, neusahljivi „gospodični“, ki nam je zares osvežila s hladnim studenčkom in krasnim razgledom srce in duha. — Po oddihu in pokrepčilu se je podala novomeška družba in več drugih veselih izletnikov na najvišjo točko Gorjancev, kjer spominjate razvalini bivših cerkvic sv. Jere in sv. Ilija na preteklo slavo nekdanjih dni in tudi a turško grozovitost minulih časov. Prva cerkviča je bila katoliška in

druga staroverska. Mej njima se pa vije meja, ki loči po deželi Kranjsko od Hrvaške, a v duhu jih pa posebno sedaj združuje v bratski ljubezni in hrabrosti proti sovražnikom skupne velike domovine Avstrije. — Žal, da je bil zaradi nečistega zraka razgled po širni slovenski zemlji zeló omejen in nejasen; ob čistih dneih se od tú clo opazita stolpa zagrebške stolnice.

Izkaz cesarice Elizabete javni bolnici v Novem mestu došlih darov: g. Gabrijela Goriány, Ruprčvrh 1 srnjaka; gosp. prof. Margheri, Starigrad razno sočivje, jabolka; g. Karol Grm, Bajnof razno sočivje; g. J. Žura, Otočice jerbas fižola, 5 kg moke; g. Grabnar, Razdrto jerbas fižola; g. Rezelj, Ivanja vas jerbas kumar; g. Kastelic, gostilničar 2 škafa kislega zelja; vaščani vasi Bela cerkev 3 vreče jabolk; g. Al. Pavlin v Trebnjem je nabiral po občini krompir, fižol itd. i. s. je poslal 500 kg krompirja, 5 kg moke, 50 kg fižola; preč. g. župnik Rožnik v Doberniču nam je poslal že drugo zbirko daril i. s.: 210 kg krompirja, 18 kg pšenice, 7 kg fižola in nekaj suhega sadja. — Vsem p. n. darovalcem posebno gosp. Pavlinu in preč. gosp. župniku Rožniku, katera sta se trudila po vaseh in nabirala darove bodi na tem mestu izrečena prisrčna in topla zahvala.

Pojasnilo k razglasu gledé naknadnega prebiranja v Ljubljani v zadnji številki Dol. Novic: Dodatno k temu razglasu se še enkrat izrečno povdarja, da so le oni črnovojniki dolžni se naknadnega prebiranja v Ljubljani dne 20. t. m. udeležiti, kateri niso bili svoječasno bodisi vsled bolezni ali vsled kakega drugega vzroka pri prebiranju vzlic temu, da je bil njih letnik vže prebiran. Gre se toraj za takoiemovane zaostajalce in brezbrizneže. — Toraj je govornica, da bi morali sedaj zopet vsi letniki od l. 1865 do 1897 iti še enkrat k prebiranju, četudi so bili prej že pri prebiranju, oziroma pri ponovnem prebiranju, pa niso bili potrjeni, popolnoma neosnovana in brez vsake podlage. Naj se tukaj natančno razločuje navadno prebiranje od naknadnega prebiranja, pa odpade vsak tozadevni dvom! — To naj se povodom izdajatve spisov za naknadno prebiranje natančno vpošteva pri županstvih.

O prodaji klavne živine. Z ozirom na razglas c. kr. deželne vlade z dne 16. julija t. l. št. 18918 o cenah, ki se jih je držati pri trgovanju s klavno živino in s klavnimi prešiči, županstvu dostavljeno po tuk. dopisu z dne 31. julija t. l. št. 8357, se v splošno takojšnje razglasilo naznanja, da ni dovoljeno odslej trgovanje s klavno živino na v deželi običajen način „na čez“, temveč izključno le na živo težo po v rečenem razglasu določenih cenah. Vsak enak prestop bo ostro kaznovan.

C. kr. okrajno glavarstvo Rudolfovo. **Oklic.** Dodatno k tuuradnemu odloku z dne 24. julija t. l. št. 677/pr. se stem razglasi, da se smejo begunci iz Galicije sedaj vrniti tudi v nastopne politične okraje: Lancut, Nisko in Tarnobrzeg. Begunci, ki so imeli ob izbruhu vojske v enem teh okrajev svoje stalno bivališče, ki niso nesposobni za delo in ki so ob enem brez zaslužka, oziroma brez vsch sredstev, se pozivljajo, da se vrnejo v svojo domovino. Za vrnitev v te kraje veljajo ista načela kakor je bilo v zgoraj omenjenem odloku razglašeno. Prizadeti begunci se morajo dne 21. t. m. pri podpisnem uradu zglasiti, da prejmejo potne liste.

C. kr. okrajno glavarstvo Rudolfovo. **Dediči se iščejo.** Dne 19. avgusta 1881 je na Dunaju umrla Ana Maznik. Sorodniki naj se oglašijo pri mil. g. proštu, da bo mogel pristojni sodnji sporočiti.

Jesen pred durmi! Župnik Brusniški je že dne 5. t. m. zobal v svojem vinogradu portugalko. — Nadalje se poroča iz Brusnic, da je bila dne 3. avg. pokopana ugledna žena Marija Medle iz Dol. Suhodola p. d. Golobensica. Znamenito pri

njej je to, da je bila ranjka še pred letom 1848 v službi v Milanu, t. j. ko je bilo mesto še avstrijska last.

Zgubila se je v Novem mestu rdeča denarnica. V njej je bilo nekaj črez 12 K. Kdor je našel, ga lepo prosimo, da je tako dober in prinese stvar v uredništvo Dol. Novic ali pa v frančiškansko zakristijo. — V frančiškanski zakristiji se hrani nekaj v cerkvi pozabljenih ženskih dežnikov ozioroma solničnikov.

Obesil. Dne 6. avgusta t. l. se je blizu 70 let star kolar Janez Rajar, po domače Pakarjev Cene iz Brezovče pri Mirni, potem ko je vse svoje kolarsko orodje prodal ter še za slovo Šentjanževca popil — obesil. Vzrok je bil neozdravljiva bolezen.

Nevihto z groznim gromenjem, bliskanjem in nalivom smo imeli v Novem mestu v noči od 11. na 12. t. m. Posebne škode ravno ni napravila. Dne 11. t. m. ob polu 5. uri popoldne pa je obiskal še hujsi naliv Ljubljano, mej katerim je padala debela toča ter uničila vse poljske in vrtno pridelke okolu Ljubljane gori do Kamnika. Treska in hudega vremena, reši nas Gospod!

Nove krone. 15. avgusta bodo začeli izdajati nove krone, in sicer bodo kovane nekoliko drugače. Na zadnji strani bodo imele letnico 1914—15, ovenčano z lavrovim vencem. Dosedanje krone se bodo vzele iz prometa, in sicer jih bo mogoče rabiti najkasneje do 15. novembra. Po tem dnevu se bo izplačala samo vrednost srebra. — Toraj ljudje, sedaj pa le na dan s kroncami!

Dihurji prihajajo malodane vsako noč v Novomestu na obisk. Najrajši imajo piščančke, kureta in sploh perutnino; drugo meso je sedaj itak predrago. Dihurji so zeló predrzni gostje, ki se pojavljajo vedno v večji množini; zato jim je treba napovedati takoj odločni upor, sicer nam podavijo vso kuretnino. Najboljši kanoni zoper dihurje so takoiemovane „lisice“ ali pa tudi druge premeteno nastavljene zanjke. Vsacega srečnega lovca na dihurje bomo v listu pohvalili. Toraj takoj na vojsko zoper dihurje!

Vojna poročila.

Uradno se razglašá 10. avgusta: Zasedovanje sovražnika iz ozemlja ob Visli se nadaljuje. Čete generala pl. Köves so pridobile prostor jugovzhodno od Zelechowa. Pridružili so se jim deli armade nadvojvode Jožefa Ferdinanda, ki so prodrli čez spodnji Wjeprž. Na več mestih je prekoračeno tudi koleno Wjeprža pri Kocku. Dalje proti vzhodu, ob fronti do Buga, so vzeli naši zavezniški vrste sovražnih zadnjih postojank. Ob Bugu in ob Zlati Lipi je položaj neizpremenjen. Pri Černelci na južnem bregu Dnjestra so se polastili notranjeavstrijski in primorski polki armade in deželne brambe obmostju podobne postojanke, ki so jo znali Rusi trdovratno držati. Sovražnik je bežal čez reko in je pustil v naših rokah 22 častnikov in 2800 mož kot ujetnike ter 6 strojnih pušk in veliko vojnega materijala. — Rusi so uničili v Varšavi 100 težkih topov. — Nemške čete oblegajo Osovjec. — Artiljerijski boji na južno zahodni bojni črti se nadaljujejo. — Odbiti so bili tudi italijanski napadi na doberdobski planoti in pri Playeh. — Lahí sanjajo, da bodo izgnali iz Trsta vse Nemce in Slovence. — Na koroški fronti je položaj neizpremenjen. — Naši topničarji so obstreljevali Tržič. — Te dni pričakujejo vojne napovedi Italije proti Turčiji, to bi bila že 22. vojna napoved. — Francoska odklanja papežev mirovni poziv, nasprotno pa kliče izgane redovnice nazaj, ker jej manjka strežnic. — Rumunija je sprejela nov kredit 100 milijonov frankov za vojne namene. Pričakuje se, da po končani žetvi pade odločitev. — Turki so potopili sovražni podmorski čoln pred Bulairjem. — Indijski pšenični odbor je ustanovil pošiljatve pšenice na Anglesko. — Nemški letalci so napadli anglesko vzhodno obrežje z dobrim uspehom. — Srbija čaka na ofenzivo Avstrije. — Car Nikolaj obžaluje v pismu srbskemu prestolonasledniku mlačnost Srbije nasproti skupnim koristim zaveznikov in naglašá važnost,

da se Bolgarija udeleži vojske. — Angleska brigada se je baje priklopila srbski armadi pri Semendriji.

Uradno se poroča 10. avgusta: Vsakdanji boji s topovi na južnozahodni bojni črti so trajali tudi večeraj. Na Goriškem in pri Playeh so bili včasih jako ljuti. Odbiti so bili trije italijanski napadi na proti zahodu raztezajoči se del Doberdobske planote in sovražni sunek pri Zagori (jugovzhodno od Play).

Uradno se poroča 11. avgusta: Delovanje artiljerije in napadi Italijanov na primorski fronti je postalo večeraj zopet obsežnejše. Na robu Doberdobske planote so napadle močnejše sovražne sile naše postojanke vzhodno od Tržiča. Te so pa po ljutih bojih brez vsake izjeme ostale v naši posesti. Odbiti sovražnik je imel osobito po topovskem ognju na krila težke izgube. Dva napada na proti zahodu štrleči del planote sta bila zadušena že po naši artiljeriji.

Proti goriškemu obmostju so se pozkušali Italijani pri Pevni približati našim oviram. Bili so prepodeni z ročnimi granatami. Neki v temi povzeti sovražni napad pri Zagori (južnovzhodno od Play) se je ravnotako izjalovil kakor predvečerajšnji. Vkoroškem in tirolskem obmejnem ozemlju je položaj neizpremenjen.

Uradno se razglašá 11. avgusta: Tiste avstrijske čete, ki so prodrle čez Wjeprž, so prepodile večeraj sovražnika iz pokrajine severozahodno od Kocka in so nadaljevale zasledovanje proti severovzhodu. Med zgornjo Tysmienico in Bugom, kjer so se Rusi na črti Ostrow-Uhrusk zopet trdno ustalili, izvajajo zavezniški napad. Sicer ni na severovzhodu nič novega.

Namestnik načelnika generalnega štaba:
pl. Höfer, fml.

Raznotero.

Uspehe v prvem letu vojske ste imele Avstrija in Nemčija, kakor trdè tudi Anglezí. (Kor. ur.) Dobiček, ki ga imate te dve državi je tako važen, da se še ne more preценiti.

Nemčija uvozila majnika v Ameriko za 3,172.000 dolarjev blaga. New York, 31. julija. (Kor. ur.) „Tribune“ poroča iz Washingtona: Kljub blokadi in dejstvu, da je Nemčija dejansko zaprta od ostalega trgovskega sveta, se je posrečilo, da so meseca majnika uvozili v Ameriko za 3,172.000 dolarjev blaga.

Pojasnila o vojnih ujetnikih. Na ponovna vprašanja, kam se je treba obrniti za pojasnila o naših vojnih ujetnikih, odgovarjamo, da poročila o avstrijskih vojnih, ki se nahajajo v kaki sovražni državi v ujetništvu, daje edino: „Poizvedovalni urad za vojne ujetnike“ na Dunaju I, Jasomirgottstrasse št. 6.

Kraljica Jelena se je zamam pripravljala za vhod v Gorico in Trst. Italijanski listi so nedavno prinesli vest, da se bo italijanska kraljica Jelena v spremstvu vojvode oporškega peljala na bojno fronto. Nameravano potovanje pa je izostalo. Vzrok za to je zanimiv in značilen obenem. General Kadorna je namreč naznanil italijanskemu dvoru, da bosta mesti Trst in Gorica že skoro v italijanski posesti. Kraljica Jelena je torej vse potrebno ukrenila, da bi na strani svojega moža na čelu italijanskih čet vkorakala v Gorico in Trst. Z velikim hrupom pričeta druga ofenziva italijanske armade pa se je, kakor znano popolnoma ponesrečila in radi tega ni drugega preostajalo, kakor da je morala kraljica odložiti sanje zmagovitega vhoda v zaželjeni mesti. Na fronto ni pripotovala.

Velezanimiva propoved jezuita o Abela. Sloviti propovednik jezuit o. Abel je pred kratkim v cerkvi sv. Avguština na Dunaju govoril: „Aprila 1. 1914 je znani Essad paša iz Albanije v dunajskem hotelu „Meisl in Schaden“ dunajski prostozidarski loži (skupini) odkril načrt bodoče svetovne vojske zoper Avstrijo in Nemčijo. To je bilo še pred sarajevskim umorom, ki se je sklenil v srbski loži že l. 1912. Ta srbska loža je bila prej včlanjena madžarski veliki loži in šele v zadnjih letih pridružila rimski veliki loži pod prosto-

zidarskim ministrom (židom) Nathanom. Vsi zatoženci sarajevskega umora so bili člani srbske lože. Na Dunaju je bilo 14 prostozidarskih lož. Kajpada so se sedaj avstrijske in nemške ločile od četverospozornih, zakaj naši prostozidarski bratje ne morejo ob enem dobaviti za armado in nastopati proti vojski. A v četverospozornosti so prostozidarji glavni hujskači proti nam. Mi branimo pravico! Avstrija ima zgodovinske pravice, proti katerim je začela Italija roparski boj, ker je zlorabila potrebo narodnostne edinosti, na katero se je sklicevala. Mi branimo vero! Neimenovani odbor, ki se imenuje „katoliški“, je poslal razglas, da naj obrnemo hrbet papežu Benediktu XV., ker je baje papež blagoslovil orožje proti Avstriji. Ravno Pij IX. je Radeckiju v zahvalo poslal rožni venec, katerega še sedaj hrani Radeckijeva vnukinja, grofica Valterskirchen. Seveda omenjeni odbor ni katoliški, ampak čisto drugega izvora in samo slepari z ukradenim imenom.“ (Po Slov. Gospodarju.)

Dopisi.

S severnega bojišča piše dne 30. julija belokranjski rojak svojemu znancu v Novem mestu nastopni cenzurirani list: Dovolite, da Vam par besedi pišem z našega bojišča. Ko sem zapustil kandijsko bolnico, sem bil nekaj časa še pri rekavalescentnem oddelku v Mariboru. Nato sem bil prideljen marškompaniji, s katero smo že čez deset dni bili poslani v Galicijo. Iz Maribora smo odšli 28. junija. Po kratkem odmoru smo prišli 6. julija k našemu polku, kjer smo bili zopet razdeljeni k raznim stotnijam. Tu bivamo sedaj v strelnih jarkih, podobno kot v katakombah, le da nas vsaj solnce lahko obseva. Tudi sv. mašo imamo sedaj v strelnem jarku. Sploh smo tu z vsem potrebnim zadostno oskrbljeni, tako z obleko kakor s hrano. Zato se pa tudi razlega petje vsak večer iz naših jarkov. Ne vem, če Moskale to kaj jezi ali ne! — V kakem večjem boju še nisem bil sedaj. Sicer je pa Moskal postal precej ponižnejši kot je bil. Včasih nas je tako razsipno obmetaval z granatami in šrapneli, sedaj nam pa le sem ter tja kakšno pošlje, pa še med temi je dosti slepih, da ne eksplodirajo. Po vsem soditi, mu mora zelo primanjkovati municije in tista, kar jo ima, je slab izdelek. Upam, da ga bomo kmalu izgnali iz Galicije, naj se še tako trdovratno upira, slednjič bo le moral uvideti, da je delal račun brez gostilničarja, ko je tako samolastno delil našo Avstrijo. Leto dni je že minulo, odkar stojimo na braniku domovine, in naša stvar ni še nikoli stala tako dobro. Tudi mi nismo bili še nikoli tako dobro z vsem oskrbljeni kot smo sedaj. O kakšnem pomanjkanju streliva ni pri nas niti govora. Toliko patron nisem še v tej vojski nosil, kakor zdaj! — Tudi na južnem bojišču Italijane pošteno klestijo, kakor izvemo včasih iz „Slovenca“, ki ga semtertje dobim od kakega tovariša. Dal Bog, da bi kmalu končali obračun z našimi sovražniki in se zpet vrnili na naš svoj dom!

Iz Škocijana pri Mokronogu. V sredo je bil v Novem mestu pokopan Janez Hrovat, cerkovnik na Telčah, na ranah ki jih je dobil na italijanskem bojišču. Vse dobromisleče hribece je pretresla ta tužna vest, ker pokojni je bil mladenič katoliškega prepričanja, kakoršnih je malo v naših hribih. Bil je član tržiškega „Orla“ in mladeniške Marijine družbe. Radi svojega katoliškega prepričanja je moral mnogo prestati od strastnih nasprotnikov. — Nekoč je bil celo zahrbtno napaden, da je malo manjkalo in izgubil bi bil življenje. Toda pokojni je bil neustrašen doma, kakor na bojnem polju; ni se ustrašil ne sramotjenja ne obrekovanja, ne napadov, odkrito in srčno je vedno branil resnico in pravico. Ko je odhajal na bojišče je govoril: „Rad

grem, da bom iz svoje skušnje lahko ovrget laži, ki jih nekateri trosijo o vojski.“ Toda storil je zadosti za brambo resnice. Gospod ga je poklical k sebi, da je prejel plačilo. In sedaj dragi Janez doli na novem pokopališču v Novem mestu počivaš in mimo hodijo tvoji rojaki in gotovo ti vsak želi: „Počivaj v miru.“

Cene mesu v Rudolfovem.

Vsled odloka c. kr. deželne vlade z dne 4. avgusta 1915, št. 20474, je c. kr. okrajno glavarstvo določilo z ozirom na tamošnji dopis z dne 11. avgusta t. l. št. 1507 sledeče najvišje cene za kilogram za nadrobno prodajo mesa in špeha v mestni občini Rudolfovo:

- I. Goveje meso in sicer:
 - a) Volovsko:
 - I. vrste (pljučna pečenka, rosbef, zadnje stegno in jezik) Kg K 3-88
 - II. vrste (praženci, pleče, srednja rebra, stegno in križ) „ „ 3-68
 - III. vrste (flam, prsa, trebušno meso in vrat) „ „ 3-24
 - b) Kravje in bikovo:
 - I. vrste (pljučna pečenka, rosbef, zadnje stegno in jezik) Kg K 3-48
 - II. vrste (praženci, pleče, srednja rebra, stegno in križ) „ „ 3-36
 - III. vrste (flam, prsa, trebušno meso in vrat) „ „ 3-08
 - pljuča „ „ 0-60
 - vampi (očiščeni in oparjeni) „ „ 0-76
 - c) Telečje:
 - I. vrste (stegno, hrbet in pleče) Kg K 3-12
 - II. vrste (vrat in prsa) „ „ 2-80

- II. Svinjsko meso in sicer:
 - hrbet in stegno „ „ Kg K 3-48
 - rebra, vrat in pleče „ „ 3-06
 - svinjska glava „ „ 1-48
 - „ pljuča „ „ 2-28
 - „ parklji „ „ 0-88
 - sveži svinjski špeh „ „ 3-48

Mesarji ne smejo biti nikoli brez mesa in morajo imeti odslej vedno v mesnicah ločeno volovsko, kravje in bikovo meso ter označeno z napisom in dostavljena cena kilograma. — V vsaki mesnici morajo biti vedno ročene najvišje cene nabite na vidnem mestu. — Kdor se ne ravna po teh predpisih, bo najstrožje kaznovan po določilih obrtnega reda za vsak posamezen primer z denarno globo do 1000 K ali z zaporom do treh mesecev. — Ta razglas dobi moč z dnevom, ko se objavi.

Mestno županstvo naj to naredbo nemudoma in večkrat splošno in posebno med mesarji in prekajevalci razglasi in strogo nadzoruje nje natančno izvršitev.

C. kr. okrajno glavarstvo, Rudolfovo.

Izgube 17. pešpolka.

Meseca junija so padli ti-le vojaki iz Dolenjskega: Balkovec Nikolaj, Vinica; Župan Franc, Dole, Litija; Bartol Janez, Loški potok, Kočevje; Zelencec Valentin, Jesenice; Hrovat Janez, Ambrus, Rudolfovo; Levstik Janez, Sv. Gregor, Kočevje; Vidmar Franc, Žužemberk; Robek Anton, St. Peter, Rudolfovo; Oražen Franc, Radeče, Krško; Paukovič Janez, Kostanjevica, Krško; Radin Josip, Dobernič, Rudolfovo; Kovačič Rudolf, St. Rupert, Rudolfovo; Debeljak Anton, Loški potok, Kočevje; Javornik Andrej, St. Martin, Litija; Kovačič Josip, St. Rupert, Krško; Kramžar Franc, St. Janž, Krško; Petek Josip, Ribnica; Šest Anton, Trebelno, Krško; Kristof Josip, Dev. Mar. v Polju; Rezelj Alojzij, Melčič, Rudolfovo; Prašnikar Josip, Hotič, Litija; Jenič Matija, Sv. Mihael-Stopiče, Rudolfovo; Tekavec Alojzij, Zelimlje; Radovičević Alojzij, Sv. Mihael-Stopiče; Magolič Franc, Sv. Margareta, Krško; Brinovec Janez, Mirna, Krško; Wittine Franc, Mosel, Kočevje; Župan Franc, St. Janž, Krško; Radovinec, Radovica, Črnomelj; Breznikar Josip, St. Rupert, Krško; Potokar Janez, Čatož, Krško; Obreza Franc, Kandrše, Litija; Orešek Ignacij, Tržiše, Krško; Dular Franc, Vel. Loka, Rudolfovo; Šustaršič Franc, Sv. Mihael-Stopiče; Butkovič Janez, Krško; Rus Anton, Loški Potok, Ribnica; Pene Janez, Mirna peč, Rudolfovo; Nagerl Rajmund, Krško; Ložar Alojzij, St. Jernej, Krško; Simončič Josip, Bela cerkev; Škubič Janez, Trebelno (Smartno); Jane Anton, St. Peter pri Nov. mestu; Vrbežar Janez, Prečna; Kramžar Franc, St. Janž, (Dolenjsko). — Največ od teh jih je padlo 18. junija pri naskoku na vas Kozmierzyw, ki leži na levem bregu Dnestra. Naskok se je po krvavem boju posrečil. — Ranjeni in ujeti dolenjski vojaki: Kadet Petavs Karel, r.; Avsee Fr. 6 st., Videm, r.; Bizjak Ivan, 8. st., Vel. Dolina, r.; Bučar Leopold, 6. stot, St. Janž, u.; Černič Ivan, 2. st., Podzemelj, r.; Dremelj Franc, 8. st., Litija, r.; Fink Alojzij, 6. st., Toplice, r.; Gabriel Anton, 2. st., Trebnje, r.; Germ Ivan 8. st., Podgora, r.; Hutevec Josip, 9. st., Mihel-Stopiče, r.;

(maja 1915); Knapfel Leopold, 5. stotn., Črnomelj, r.; Kocjančič Franc, 8. st., Dvor, r., Košmerl Franc, 9. st., Lošipotok, r.; Kovač Josip, 6. st., Smartno r., Kovič Josip 8. st., Kresnice r.; Lavrič Ivan 2. stot., Sela, r.; Mrgole Franc, 7. st., Škocjan, r., Muravec Josip, 7. st., Vinica, r.; Novak Ivan, 8. st., Krka, r.; Pečar Ivan, 6. st., Draščič u.; Pele Alojzij, 9. st., r.; Pelko Florijan, 6. st., Toplice, r.; Pire Ivan, Vel. vas, r.; Račič Ivan, 5. st., Cerklje, r.; Rangus Alojzij, 9. stot., Dev. Mar. v Polju, r.; Šetine Ivan, 6. st., Mihalovec, r.; Starešinič Rudolf, 6. st., Podzemelj, r.; Vidrih Ivan, 6. st., Šmihel-Stopiče, u.; Želznik Josip, 8. st., Smartno pri Litiji, r.; Žugelj Ivan, 6. st., Podzemelj, r.

Dražbeni oklic.

Dne 6. septembra 1915 predpoludne ob 10. uri bo pri c. kr. okrožnem sodišču, v izbi št. 32 na podstavi odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin: Zemlj. knjiga Rudolfovo, vl. št. 24: hiša, šupa in vrt v Novem mestu, gozd v Rasnem. Cenilna vredn. 4200 K, najmanjši ponudek 2100 K. Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaje.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV., dne 11. julija 1914. 55

Dražbeni oklic.

Dne 6. septembra predpoludne ob polu 10. uri, bo pri c. kr. okrožnem sodišču, v izbi št. 32 na podstavi s tem odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin: Zemlj. knjiga Gabeje, vl. št. 979: gozd oziroma travnik. Cenilna vredn. 56 K, najm. pon. 38 K. Vl. št. 993: 2 njivi in gozd. Cen. vredn. 300 K, najm. ponudek 200 K. Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaje.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV., dne 6. julija 1915. 54

Wiederversteigerungs - Edikt.

Am 6. september 1915 vorm. 9. Uhr findet bei dem k. k. Kreisgerichte, Zimmer Nr. 32 die Versteigerung folgender Liegenschaften statt: Grundbuch Tschermoschnitz, Einl. Zahl 30: Haus Nr. 1 in Maschel, Wirtschaftsgebäude, Acker, Wiesen, Wald. Schätzwert 2706 K, Geringstes Gebot 1358 K. Unter dem geringsten Gebote findet ein Verkauf nicht statt.

K. k. Bezirksgericht Rudolfswert, Abteilung IV. am 2. August 1915. 53

V najem se odda s 15. septembrom

: dobra gostilna :

na najlepšem prostoru, v večjem mestu na Dolenjskem. — Pismena vprašanja s znamko na upravnitvo Dol. Novic.

V Gorjancih se prodajajo

drva

za naprej vsak torek in soboto in sicer: Drva (Scheitholz) II. vrste meter po K 6— „ (Prügelholz) II. „ „ „ 4— „ (Scheitholz) III. „ „ „ 5— „ (Prügelholz) III. „ „ „ 3-50

V svojem skladišču v Bršljinu pa prodaja ogleje, vrečo po 5 kron.

Stanovanje

s štirimi sobami z vsemi pritliklinami se odda s 1. novembrom 1915 v hiši gosp. BERGMANN-a v Rudolfovem. Natančneje v lekarni ravnotam. (52-0-1)

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja.

C. kr. okrajna sodnja v Novem mestu je o obtožbi opravitelja državnega pravdnštva zoper Franceta Zupančiča, zavojo prestopka po § 14 ces. naredbe z dne 7. avgusta 1915 drž. zak. št. 228 v navzočnosti opravitelja državnega pravdnštva avskultanta Groznika in prostega obtoženca Franceta Zupančiča, po danes dognani glavni razpravi, po obtožiteljevem predlogu, naj se uporabi zakon, — razsodila tako:

Franc Zupančič

54 let star, oženjen, posestnik in gostilničar v Mirni peči št. 28, je kriv, da je dne 5. avgusta 1915 v Mirni peči prodal v svoji gostilni oddelku 36 železniške stotnije pod vodstvom c. in kr. nadporočnika Hermana Potočnika dva skupaj 5 kilogramov težka hleba kruha za 6 K 80 vinarjev in da je od imenovanega častnika isti in prejšnji dan zahteval za kavo za zajutek vsakokrat po 50 vinarjev, da je torej izkoriščaje po vojnem stanju povzročene izredne okoliščine, zahteval za neobhodno potrebna živila čezmerne cene. Storil je s tem prestopek po § 14 ces. naredbe z dne 7. avgusta 1915 drž. zak. št. 228 in se za to

obsodi

po ti postavni določbi z uporabo § 266 k. z. na 3 dni v zapor

in 20 K denarne globe in za slučaj, če bi se ta ne mogla izterjati, na nadaljnja dva dneva zopora. Dalje se v smislu § 19 imenovane cesarske naredbe določi, da se ima ta sodba enkrat objaviti v „Dolenjskih Novicah.“ V smislu 389 k. p. r. je toženelec tudi dolžan plačati stroške kazenskega postopanja.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. III., dne 11. avgusta 1915

Grom. Zwitter.

Stanovanje in hrano

išče vpokojenec pri dobri gospodinji tudi udovi brez družine. Naslov naj se pošlje na upravnitvo „Dolenjskih Novic.“ (57)

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu iz mesta in okolice vljudno naznanjamo, da bodemo

dimnikarsko obrt

po našem pokojnem očetu g. V. Bernardu neizpremenjeno nadalje izvrševati ter se potrudili po svojih močeh, da bodemo zadovoljili naše dosedanje cenjene naročnike.

Prosimo tedaj za nadaljno dobrohotno naklonjenost ter se priporočujemo odličnim spoštovanjem

dediči po Viljem-u Bernard-u.

Novo mesto, 26. julija 1915. 44-3-3

Velika svota denarja 154-0-24

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja: Srečkovno zastopstvo 13, Ljubljana.

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

=== v lastnem domu v Kandiji ===

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4 1/2 %

1-0-20

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.